

**ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ, ΜΕ ΧΡΟΝΙΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΤΟΥΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΟΥΣ**

Ιούλιος 2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΑΞΟΝΑΣ 1: Θεσμικές και Οριζόντιες παρεμβάσεις	6
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.1 – σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 10 της AGENDA 2030:.....	6
Αναθεώρηση άρθρου 5 του Συντάγματος της χώρας (Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία)	6
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.2 – σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 16 της AGENDA 2030:.....	6
Θέματα σχετιζόμενα με την ενεργοποίηση του Μηχανισμού Παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ν. 4074/2012 ΦΕΚ 88 τ.Α΄ και ν.4488/2017 ΦΕΚ 137 τ.Α΄)	6
Ενδεικτικά ειδικά μέτρα (Ε.Μ.).....	6
<i>Ε.Μ.1.2.1: Υπογραφή Συλλογικής Συμφωνίας μεταξύ Κυβέρνησης και Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.).....</i>	<i>6</i>
<i>Ε.Μ. 1.2.2: Επέκταση με νόμο της προστασίας, που παρέχεται για διακρίσεις μεταξύ άλλων λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, σε όλους τους τομείς.</i>	<i>6</i>
<i>Ε.Μ. 1.2.3: Εύλογες προσαρμογές.....</i>	<i>7</i>
<i>Ε.Μ. 1.2.4: Ενίσχυση των αρμοδιοτήτων και σύσταση ειδικής Υπηρεσίας στη Γενική Γραμματεία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.....</i>	<i>7</i>
<i>Ε.Μ.1.2.5: Ίδρυση Ανεξάρτητης Αρχής Συνηγόρου Πολιτών με Αναπηρία ή θέσπιση θέσης βοηθού Συνηγόρου για τα άτομα με αναπηρία και παρακολούθησης της Σύμβασης.....</i>	<i>7</i>
<i>Ε.Μ.1.2.6: Τροποποίηση/συμπλήρωση του ν.4488/2017 ΦΕΚ 137 τ.Α΄.....</i>	<i>7</i>
<i>Ε.Μ. 1.2.7: Έκδοση των κανονιστικών ή κοινών κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται στον ν. 4488/2017 ΦΕΚ 137 τ.Α΄.....</i>	<i>9</i>
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.3 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 10, 16 της AGENDA 2030:.....	9
Οριζόντια συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις δημόσιες πολιτικές, διοικητικές διαδικασίες, δράσεις, μέτρα και προγράμματα.....	9
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ) 1.4 - σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 16 της AGENDA 2030:.....	10
Έλεγχος της νομοθεσίας για την αναπηρία και την προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία ως προς την συμβατότητά της με την Σύμβαση, προσαρμογή -συμπλήρωσή της και κωδικοποίηση αυτής.	10
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.5 – σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 11, 16 της AGENDA 2030 :	10
Θέσπιση Ανεξάρτητης Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας.....	10
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.6 – σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 11, 16 της AGENDA 2030 :	11
Ανάπτυξη Εθνικού Συστήματος Πιστοποίησης της προσβασιμότητας και καθιέρωση Εθνικού Σήματος Προσβασιμότητας.	11
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ) 1.7 - σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 17 της AGENDA 2030	11

Στατιστικές και συγκέντρωση δεδομένων για την αναπηρία.....	11
<i>Ε.Μ. 1.7.1: Σύσταση εξειδικευμένου τμήματος επιτελικού χαρακτήρα στην Ελληνική Στατιστική Αρχή ως Επιμέρους Σημείου Αναφοράς.....</i>	<i>11</i>
<i>Ε.Μ. 1.7.2: Παρακολούθηση τήρησης της υποχρέωσης των διοικητικών οργάνων και αρχών για τη συλλογή και τήρηση επιμέρους στατιστικών στοιχείων για την αναπηρία ως προς τους τομείς ευθύνης τους (ν. 4488/2017 ΦΕΚ 137 τ. Α', άρθρο 62) -Δημιουργία και συνεχής επικαιροποίηση μητρώου καταγραφής των αντίστοιχων στοιχείων στα Επιμέρους Σημεία Αναφοράς για την παρακολούθηση εφαρμογής της Σύμβασης.....</i>	<i>12</i>
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.8 - σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 16 της AGENDA 2030	12
Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικού διαλόγου και συμμετοχής της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.) και των δευτεροβάθμιων (Ομοσπονδίες) και πρωτοβάθμιων οργανώσεων - μελών της, ως των πλέον αντιπροσωπευτικών οργανώσεων του εθνικού αναπηρικού κινήματος πληρούντων τη βασική προϋπόθεση του άρθρου 4.3 της Σύμβασης.....	12
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.9 - σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 16 της AGENDA 2030 :.....	12
Θεσμική αναγνώριση του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ. ως ερευνητικού και μελετητικού φορέα για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία - Διασφάλιση της χρηματοδότησης για την απρόσκοπτη λειτουργία του.....	12
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.10- σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 16 της AGENDA 2030 :.....	12
Διασφάλιση της οικονομικής ανεξαρτησίας των Οργανώσεων Μελών του αναπηρικού κινήματος.....	12
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.11- σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 10, 16 της AGENDA 2030 :.....	13
Ανάπτυξη διατομεακού μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών για την παραγωγή στελεχών εξειδικευμένων στην εφαρμογή της Σύμβασης (σχεδιασμός, παρακολούθηση/αξιολόγηση εφαρμογής, παραγωγή πολιτικών κ.λπ.).....	13
ΑΞΟΝΑΣ 2: Παρεμβάσεις για την υλοποίηση των βασικών αρχών που διέπουν τη Σύμβαση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία (ν. 4074/2012 ΦΕΚ 88 τ.Α').....	14
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.1 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 5, 10, 16 της AGENDA 2030:.....	14
Για ένα πολιτικό σύστημα και κράτος μη διάκρισης και ισότητας	14
<i>Ε.Μ.2.1.1: Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή</i>	<i>14</i>
<i>Ε.Μ.2.1.2: Δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση στην υπηρεσία του πολίτη με αναπηρία..</i>	<i>15</i>
<i>Ε.Μ.2.1.3: Ανάπτυξη για όλους</i>	<i>15</i>
<i>Ε.Μ.2.1.4: Δικαιοσύνη για όλους</i>	<i>15</i>
<i>Ε.Μ.2.1.5: Ανθρώπινα δικαιώματα των ομάδων ατόμων με αναπηρία που βιώνουν πολλαπλή διάκριση (γυναίκες, παιδιά, νέοι, άτομα με πολλαπλές αναπηρίες, Ρομά, μετανάστες, πρόσφυγες με αναπηρία κ.λπ.)</i>	<i>16</i>
<i>Ε.Μ.2.1.6: Δίκαιο ασφαλιστικό σύστημα για όλους</i>	<i>17</i>
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.2 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 1,2, 10, 11 της AGENDA 2030:.....	18
Για αυτόνομους και ανεξάρτητους πολίτες με αναπηρία	18
<i>Ε.Μ.2.2.1: Ανεξάρτητη διαβίωση</i>	<i>18</i>

<i>E.M.2.2.2: Κοινωνική προστασία και πρόνοια</i>	19
<i>E.M.2.2.3: Εισοδηματική ενίσχυση ατόμων με αναπηρία και οικογενειών τους</i>	20
<i>E.M.2.2.4: Προστασία των ατόμων με αναπηρία ως καταναλωτών</i>	20
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.3 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 3, 4, 8, 9, 11, 16 της AGENDA 2030:	21
Για ίσες ευκαιρίες για όλους	21
<i>E.M. 2.3.1: Εκπαίδευση</i>	21
<i>E.M.2.3.2: Εργασία και απασχόληση</i>	22
<i>E.M.2.3.3: Υγεία</i>	23
<i>E.M.2.3.4: Πολιτική προστασία</i>	25
<i>E.M.2.3.5: Έρευνα και νέες τεχνολογίες</i>	25
<i>E.M.2.3.6: Προσβάσιμες μορφές επικοινωνίας και πληροφόρησης</i>	26
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.4 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 11, 12 της AGENDA 2030:	27
Για μια προσβάσιμη σε όλους κοινωνία βιώσιμη σε βάθος χρόνου	27
<i>E.M.2.4.1: Προσβάσιμο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, μεταφορές, υπηρεσίες και αγαθά</i>	27
<i>E.M.2.4.2: Άρση εμποδίων κινητικότητας ατόμων με αναπηρία</i>	28
<i>E.M.2.4.3: Ενεργοποίηση Κεντρικής και Περιφερειακών Επιτροπών προσβασιμότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος - Σύσταση Επιτροπών προσβασιμότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος σε επίπεδο Δήμου</i>	28
<i>E.M. 2.4.4: Ψηφιακή προσβασιμότητα</i> 28	
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.5 - σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 10 της AGENDA 2030:	29
Για ισότιμη πρόσβαση και συμμετοχή των πολιτών με αναπηρία στον πολιτισμό, στον τουρισμό και στον αθλητισμό.	29
<i>E.M.2.5.1: Πολιτισμός για όλους</i>	29
<i>E.M.2.5.2: Τουρισμός για όλους</i>	30
<i>E.M.2.5.3.: Αθλητισμός για όλους</i>	30
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.6 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 5, 10 της AGENDA 2030:	31
Για μια κοινωνία με σεβασμό στην ανθρώπινη ποικιλομορφία	31
<i>E.M.2.6.1: Εμπέδωση της αρχής ότι η αναπηρία είναι η έκφραση της ανθρώπινης ποικιλομορφίας</i>	31
<i>E.M.2.6.2: Μ.Μ.Ε. και αναπηρία</i>	32

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.) που αποτελεί την τριτοβάθμια οργάνωση εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους στη χώρα, με την ιδιότητά της ως Κοινωνικού Εταίρου, με την παρούσα πρόταση Εθνικού Προγράμματος παρουσιάζει θέματα που είναι ζωτικής σημασίας για τους πολίτες με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους της χώρας και συνδέονται με την άσκηση θεμελιωδών ατομικών, κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων όπως αυτά αναδεικνύονται από τη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ν.4074/2012 ΦΕΚ 88 τ.Α'), εφεξής αναφερόμενη απλώς ως Σύμβαση.

Η σημερινή πολιτική συγκυρία αποτελεί τη μεγαλύτερη ευκαιρία για ανάληψη πρωτοβουλιών με στόχο την ενημέρωση και τη δραστηριοποίηση των κέντρων λήψης αποφάσεων, των ίδιων των ατόμων με αναπηρία¹ αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας στην κατεύθυνση υλοποίησης των προβλέψεων της Σύμβασης και των διεθνών πολιτικών για βιώσιμες, συνεκτικές κοινωνίες χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς.

Η σκοπιμότητα για την εκπόνηση ενός Εθνικού Προγράμματος για την εφαρμογή της Σύμβασης για την ένταξη και την κοινωνική προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία/ χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους και την άρση όλων των μορφών διάκρισης σε βάρος τους, προκύπτει κατ' αρχήν από το γεγονός ότι η έξοδος από την μνημονιακή περίοδο βρίσκει τα άτομα με αναπηρία να έχουν βιώσει σκληρότερα από κάθε άλλο Έλληνα πολίτη τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και να εξακολουθούν να βιώνουν διακρίσεις σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής ζωής. Η εκπόνηση και υλοποίηση αυτού του Εθνικού Προγράμματος ικανοποιεί την ουσιώδη απαίτηση του Συντάγματος της χώρας και της Διεθνούς Σύμβασης για την υλοποίηση συνεκτικών πολιτικών σε όλους τους τομείς.

Η άρση των διακρίσεων, που εξακολουθούν να βιώνουν τα άτομα με αναπηρία, απαιτεί αφενός γενναίες οριζόντιες και θεσμικές παρεμβάσεις καινοτόμου χαρακτήρα και αφετέρου ειδικές παρεμβάσεις στοχευμένες ανά τομέα δραστηριότητας. Αυτή είναι και η λογική στην οποία βασίστηκε η εκπόνηση του παρόντος Εθνικού Προγράμματος από την Ε.Σ.Α.μεΑ. σε απόλυτη συμβατότητα αυτού με την Σύμβαση, το εθνικό και ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο και την Agenda 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

¹ Όπου στο κείμενο αναφέρεται ο όρος άτομα με αναπηρία, νοούνται και τα άτομα με χρόνιες παθήσεις.

ΑΞΟΝΑΣ 1: Θεσμικές και Οριζόντιες παρεμβάσεις**ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.1 – σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 10 της AGENDA 2030:**

Αναθεώρηση άρθρου 5 του Συντάγματος της χώρας (Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία)

Κατ' επιταγήν της Σύμβασης (άρθρο 1) με στόχο την παροχή προστασίας σε άτομα με αναπηρία που διαβιούν στη χώρα μας και δεν διαθέτουν ελληνική ιθαγένεια ή υπηκοότητα (π.χ. πρόσφυγες με αναπηρία, μετανάστες με αναπηρία κ.λπ.) θα πρέπει η παρ. 2 να συμπληρωθεί ως ακολούθως (βλ. με έντονη γραμματοσειρά):

« [...] 2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής, της ελευθερίας **και της αξιοπρέπειάς** τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας, **αναπηρίας** και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο. Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας».

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.2 – σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 16 της AGENDA 2030:

Θέματα σχετιζόμενα με την ενεργοποίηση του Μηχανισμού Παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ν. 4074/2012 ΦΕΚ 88 τ.Α' και ν.4488/2017 ΦΕΚ 137 τ.Α')

Ενδεικτικά ειδικά μέτρα (Ε.Μ.)

Ε.Μ.1.2.1: Υπογραφή Συλλογικής Συμφωνίας μεταξύ Κυβέρνησης και Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)

Για την από κοινού ανάληψη της ευθύνης εφαρμογής της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ν.4074/2012 ΦΕΚ 88 τ.Α') και της άρσης όλων των εμποδίων που δυσχεραίνουν την άσκηση αυτών.

Ε.Μ. 1.2.2: Επέκταση με νόμο της προστασίας, που παρέχεται για διακρίσεις μεταξύ άλλων λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, σε όλους τους τομείς.

Κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 24 του ν. 4443/2016 (ΦΕΚ 232 τ.Α') και του άρθρου 74, παράγρ. 4 του ν. 4488/2017 (ΦΕΚ 137 τ.Α') και αντικατάσταση αυτών με νόμο για την επέκταση της προστασίας, που παρέχεται για διακρίσεις μεταξύ άλλων λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, και στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, των κοινωνικών παροχών και φορολογικών διευκολύνσεων, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης στη διάθεση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται συναλλακτικά στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης και της στέγης.

Ε.Μ. 1.2.3: Εύλογες προσαρμογές

Οι εύλογες προσαρμογές αναφέρονται στην παροχή διαδικασιών και συνθηκών, εξοπλισμού και περιβάλλοντος που επιτρέπουν σε ένα συγκεκριμένο άτομο να συμμετέχει ισότιμα σε δραστηριότητες όλων των τομέων (π.χ. εκπαίδευση, απασχόληση, αναψυχή κ.λπ.). Λειτουργούν συμπληρωματικά με τις παροχές προσβασιμότητας, οι οποίες καλύπτουν γενικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, στοχεύουν δε στην ικανοποίηση επιπλέον εξειδικευμένων αναγκών κάποιου συγκεκριμένου ατόμου διασφαλίζοντας την ίση μεταχείριση αυτού με οποιοδήποτε άλλο πολίτη. Παρά την κρισιμότητά τους όμως, η μεν εθνική νομοθεσία παρουσιάζει σημαντικά κενά που χρήζουν συμπλήρωσης, η δε επιχειρηματική κουλτούρα τις αγνοεί παντελώς, προφασιζόμενη δυσανάλογες επιβαρύνσεις. Ως εκ τούτου απαιτείται:

- Νομοθετική εξειδίκευση της έννοιας των «εύλογων προσαρμογών» και της «δυσανάλογης επιβάρυνσης» ως ουσιώδους τρόπου διασφάλισης της ίσης μεταχείρισης των ατόμων με αναπηρία.
- Νομοθετική διασφάλιση ότι η άρνηση παροχής εύλογων προσαρμογών συνιστά ευθεία, δυσμενή και άνιση μεταχείριση.
- Διενέργεια ελέγχων τήρησης των υποχρεώσεων σχετικά με τις εύλογες προσαρμογές από το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας.
- Θέσπιση κινήτρων προς τον ιδιωτικό τομέα για τη υλοποίηση «εύλογων προσαρμογών» σε όλους τους τομείς δραστηριότητας (εκπαίδευση, απασχόληση, υγεία, πολιτισμός, τουρισμός κ.λπ.).

Ε.Μ. 1.2.4: Ενίσχυση των αρμοδιοτήτων και σύσταση ειδικής Υπηρεσίας στη Γενική Γραμματεία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η Γενική Γραμματεία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει οριστεί Κεντρικό Σημείο Αναφοράς για την παρακολούθηση εφαρμογής της Σύμβασης (ν.4488/2017 ΦΕΚ137 τ.Α', άρθρο 70). Ως εκ τούτου έχει ανάγκη στελέχωσης με επαρκές και εξειδικευμένο προσωπικό ώστε να μπορέσει να επιτελέσει τον ρόλο της.

*Ε.Μ.1.2.5: Ίδρυση Ανεξάρτητης Αρχής Συνηγόρου Πολιτών με Αναπηρία ή θέσπιση θέσης βοηθού Συνηγόρου για τα άτομα με αναπηρία και παρακολούθησης της Σύμβασης.**Ε.Μ.1.2.6: Τροποποίηση/συμπλήρωση του ν.4488/2017 (ΦΕΚ 137 τ.Α') ως εξής:*

- Θέσπιση θέσης Εθνικού Συντονιστή στην Προεδρία της Κυβέρνησης με αρμοδιότητες την υλοποίηση της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και γενικότερα των πολιτικών για τα άτομα με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους. Ο Εθνικός Συντονιστής πρέπει να

διαθέτει τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, γνώσεις της Διεθνούς Σύμβασης, του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δικαιωματικής προσέγγισης για τα άτομα με αναπηρία (τροποποίηση άρθρου 69)

- Σύσταση Ειδικής Υπηρεσίας ως Συντονιστικού Μηχανισμού για την εφαρμογή της Σύμβασης (τροποποίηση άρθρου 69) η οποία θα υπαχθεί στην αρμοδιότητα του Εθνικού Συντονιστή.

Η Ειδική Υπηρεσία θα έχει ως αρμοδιότητα την υποστήριξη υλοποίησης των σχετικών δράσεων σε διαφορετικούς τομείς και διαφορετικά επίπεδα, προκειμένου να εφαρμοστεί η Σύμβαση (βλ. άρθρο 33.1 αυτής). Ο Εθνικός Συντονιστής θα συντονίζει τα Σημεία Αναφοράς (Κεντρικό και Επιμέρους), που προβλέπονται στα άρθρα 70 και 71. Προς τούτο θα μεριμνήσει για την έκδοση Κανονισμού Οργάνωσης και Λειτουργίας του Συντονιστικού Μηχανισμού και των Σημείων Αναφοράς (Κεντρικού και Επιμέρους). Αυτό αποτελεί δέσμευση του Πρωθυπουργού κατά την επίσκεψή του στα γραφεία της ΕΣΑμεΑ στις 10 Δεκεμβρίου 2018.

Προσθήκη παραγράφων 4 και 5 στο άρθρο 71 ως εξής:

«4. Για τον συντονισμό των Επιμέρους Σημείων Αναφοράς των Περιφερειών συστήνεται στην Ένωση Περιφερειών ειδική Υπηρεσία. Αντίστοιχα για τον συντονισμό των Επιμέρους Σημείων Αναφοράς των Δήμων, που υπάγονται σε αυτήν, συστήνεται ειδική Υπηρεσία σε κάθε Περιφερειακή Ένωση Δήμων (Π.Ε.Δ.). Οι παραπάνω ειδικές Υπηρεσίες παρακολουθούν και συντονίζουν τα Επιμέρους Σημεία Αναφοράς της αρμοδιότητάς τους, συγκεντρώνουν από αυτά και προωθούν στο Κεντρικό Σημείο Αναφοράς του άρθρου 70, προτάσεις και νομοθετικές ρυθμίσεις βέλτιστης εφαρμογής της Σύμβασης σε τοπικό επίπεδο, ετήσιες εκθέσεις προόδου και προωθούν δημόσιες διαβουλεύσεις για τα ως άνω θέματα στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Το επιμέρους σημείο αναφοράς του Υπουργείου Εσωτερικών έχει και την ευθύνη του συντονισμού των επιμέρους σημείων των Περιφερειών και των Δήμων.

5. Με απόφαση των οικείων Προέδρων ή Διοικητών ορίζεται σε κάθε Ανεξάρτητη Αρχή Επιμέρους Σημείο Αναφοράς για την παρακολούθηση υλοποίησης των υιοθετούμενων κατ' εφαρμογή της Σύμβασης δημόσιων πολιτικών αρμοδιότητας αυτών, την προώθηση στο Κεντρικό Σημείο Αναφοράς του άρθρου 70 προτάσεων και νομοθετικών ρυθμίσεων βέλτιστης εφαρμογής της Σύμβασης, τη σύνταξη ετήσιων εκθέσεων προόδου και την προώθηση δημόσιας διαβούλευσης για τα ως άνω θέματα.»

- Αντικατάσταση της παραγράφου 1 του άρθρου 72 ως εξής:

«1. Για την προώθηση της εφαρμογής της Σύμβασης, κατά τα διαλαμβανόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 33 αυτής, ορίζονται ως Πλαίσιο για την Προαγωγή της εφαρμογής της Σύμβασης (εφεξής Πλαίσιο Προαγωγής): α) ο Συνήγορος του Πολίτη ως συνταγματικά κατοχυρωμένη Ανεξάρτητη Αρχή, β) η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.με Α.), η οποία αποτελεί την τριτοβάθμια οργάνωση των ατόμων με αναπηρία και ανεξάρτητο μηχανισμό της κοινωνίας των πολιτών και γ) η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Ε.Ε.Δ.Α.) ως το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.»

Ε.Μ. 1.2.7: Έκδοση των κανονιστικών ή κοινών κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται στον ν. 4488/2017 (ΦΕΚ 137 τ.Α')

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.3 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 10, 16 της AGENDA 2030:

Οριζόντια συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις δημόσιες πολιτικές, διοικητικές διαδικασίες, δράσεις, μέτρα και προγράμματα

Η οριζόντια συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις δημόσιες πολιτικές, διοικητικές διαδικασίες, δράσεις, μέτρα και προγράμματα θεσπίζεται με το άρθρο 62 του ν. 4488/2017 (ΦΕΚ 137 τ.Α').

Για να καταστεί αυτό δυνατό είναι αναγκαία η δημιουργία στελεχών με αντίστοιχη κουλτούρα. Ως εκ τούτου επιβάλλεται η άμεση συμπερίληψη στα προγράμματα σπουδών, επιμορφωτικών σεμιναρίων κ.λπ. όλων των Πανεπιστημίων και ΑΤΕΙ, καθώς και του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών και της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας, υποχρεωτικών εκπαιδευτικών ενοτήτων που αφορούν στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, όπως αυτά απορρέουν από τη Σύμβαση, με στόχο την εκπαίδευση/κατάρτιση φοιτητών, σπουδαστών αλλά και δικαστικών λειτουργών και στελεχών του δημόσιου τομέα σε θέματα δικαιωμάτων και ίσης μεταχείρισης των ατόμων με αναπηρία, όπως ορίζει ο ν.4488/2017 ΦΕΚ 137 τ.Α', άρθρο 66.

Προκειμένου, δε, να καθίσταται δυνατή η μέτρηση και η αξιολόγηση της συμπερίληψης της διάστασης της αναπηρίας απαιτείται:

- η άμεση έκδοση της Κ.Υ.Α. του άρθρου 62 του ν. 4488/2017 (ΦΕΚ 137 τ.Α') και
- η υιοθέτηση ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών για τα θέματα αναπηρίας όπως αυτοί καθορίζονται από αρμόδια διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα.

Εξαιρετικής κρισιμότητας θεωρείται και η προβλεπόμενη στο άρθρο 68 του ν.4488/2017 (ΦΕΚ 137 τ.Α') υποχρέωση για συμπερίληψη στην ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων -που συνοδεύει κάθε σχέδιο νόμου, προσθήκη ή τροπολογία, καθώς και κανονιστικές αποφάσεις

μείζονος οικονομικής ή κοινωνικής σημασίας- ειδικής ενότητας τεκμηρίωσης της συμβατότητας των προτεινόμενων ρυθμίσεων με τη Σύμβαση, καθώς και των ειδικών συνεπειών των προτεινόμενων ρυθμίσεων στα άτομα με αναπηρία.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ) 1.4 - σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 16 της AGENDA 2030:

Έλεγχος της νομοθεσίας για την αναπηρία και την προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία ως προς την συμβατότητά της με την Σύμβαση, προσαρμογή -συμπλήρωσή της και κωδικοποίηση αυτής.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.5 – σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 11, 16 της AGENDA 2030 :

Θέσπιση Ανεξάρτητης Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας

Η Σύμβαση αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην *προσβασιμότητα στο φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον, στην υγεία και εκπαίδευση και στην πληροφορία και επικοινωνία, καθιστώντας δυνατό στα άτομα με αναπηρίες να απολαμβάνουν πλήρως όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών* (Προοίμιο, σημείο φ). Η προσβασιμότητα περιλαμβάνεται μεταξύ των γενικών αρχών που διέπουν την Σύμβαση (άρθρο 3) ενώ παράλληλα αφιερώνεται σε αυτή ειδικό άρθρο (άρθρο 9).

Η «προσβασιμότητα» αποτελεί την μεθοδολογία επίτευξης της άσκησης του θεμελιώδους δικαιώματος της «πρόσβασης» των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, μέσω του «Καθολικού Σχεδιασμού» προϊόντων, περιβαλλόντων, προγραμμάτων και υπηρεσιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους ανθρώπους, στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση, χωρίς ανάγκη προσαρμογής ή εξειδικευμένου σχεδιασμού και χωρίς να αποκλείει τις υποβοηθητικές συσκευές για συγκεκριμένες ομάδες ατόμων με αναπηρία, όπου αυτό απαιτείται.

Η υφιστάμενη όμως σήμερα πολυνομοθέτηση, που οδηγεί σε αλληλοαναίρεση βασικών θεσμικών προβλέψεων για διασφάλιση της προσβασιμότητας - κατά το πρότυπο του access board των ΗΠΑ - σε συνδυασμό με υφιστάμενα νομοθετικά κενά και την ταχύτατη εξέλιξη των τεχνολογιών, καθιστούν πλέον αναγκαία τη σύσταση Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας για την προαγωγή της εξίσωσης των ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία μέσω του «Καθολικού Σχεδιασμού» και της ανάπτυξης κατευθυντηρίων γραμμών και προτύπων προσβασιμότητας για όλους τους τομείς, κατά το πρότυπο του access board των ΗΠΑ.

Στις αρμοδιότητές της Αρχής θα περιλαμβάνονται η ανάπτυξη, η διαρκής επικαιροποίηση και ο έλεγχος εφαρμογής κριτηρίων/απαιτήσεων σχεδιασμού για το φυσικό και δομημένο περιβάλλον, τις μεταφορές, το ηλεκτρονικό περιβάλλον και τις τηλεπικοινωνίες, τους πάσης φύσεως εξοπλισμούς και τεχνολογίες κ.λπ. Θα παρέχει επίσης τεχνική βοήθεια και κατάρτιση σχετικά με τον Καθολικό Σχεδιασμό και θα εισηγείται στην Πολιτεία προτάσεις για τη διασφάλιση της καθολικής προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία. Στο διοικητικό της συμβούλιο θα εκπροσωπείται οπωσδήποτε η Ε.Σ.Α.μεΑ. ως η πιο αντιπροσωπευτική οργάνωση του εθνικού αναπηρικού κινήματος και άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς σχετικοί π.χ.

με την έρευνα, την καινοτομία, την ακαδημαϊκή κοινότητα, το περιβάλλον, τις μεταφορές κ.λπ. Στην Αρχή θα αποδίδονται όλα τα πρόστιμα που επιβάλλονται από τη νομοθεσία για λόγους μη τήρησης της προσβασιμότητας.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.6 – σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 11, 16 της AGENDA 2030 :

Ανάπτυξη Εθνικού Συστήματος Πιστοποίησης της προσβασιμότητας και καθιέρωση Εθνικού Σήματος Προσβασιμότητας.

Βάσει του Προτύπου ΕΛΟΤ 1439:2013 «Οργανισμός φιλικός σε πολίτες με αναπηρία – Απαιτήσεις και συστάσεις» και της Τ.Π. ΕΛΟΤ 1449 «Αξιολόγηση της συμμόρφωσης - Απαιτήσεις για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης, την απονομή και τη χρήση του Σήματος Προσβασιμότητας σε οργανισμούς φιλικούς σε άτομα με αναπηρία», με συμμετοχή του αναπηρικού κινήματος και της αντιπροσωπευτικότερης οργάνωσης αυτού, της Ε.Σ.Α.μεΑ., στη διαδικασία αξιολόγησης της προσβασιμότητας και απονομής του Σήματος, με στόχο την διασφάλιση διαφάνειας και αξιοπιστίας του Συστήματος.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.7 - σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 17 της AGENDA 2030 :

Στατιστικές και συγκέντρωση δεδομένων για την αναπηρία

Ενδεικτικά ειδικά μέτρα (Ε.Μ)

Ε.Μ. 1.7.1: Σύσταση εξειδικευμένου τμήματος επιτελικού χαρακτήρα στην Ελληνική Στατιστική Αρχή ως Επιμέρους Σημείου Αναφοράς

για την ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις έρευνες που αφορούν τον γενικό πληθυσμό, καθώς και τη συγκέντρωση στατιστικών και ερευνητικών δεδομένων και την ανάπτυξη δεικτών σχετικών με τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις ανά πεδίο πολιτικής, σε συνεργασία με το Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ., που αποτελεί θεσμικό συνομιλητή των φορέων του ελληνικού στατιστικού συστήματος (άρθρο 68 ν.4488/2017 ΦΕΚ 137 τ.Α'). Ειδικότερα η πλήρης εφαρμογή των απαιτήσεων του άρθρου 31 της Σύμβασης δύναται να υλοποιηθεί μέσω της εκπόνησης Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την παραγωγή των απαραίτητων δεδομένων ανά πεδίο πολιτικής, σε συνεργασία με το Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ..

Ε.Μ. 1.7.2: Παρακολούθηση τήρησης της υποχρέωσης των διοικητικών οργάνων και αρχών για τη συλλογή και τήρηση επιμέρους στατιστικών στοιχείων για την αναπηρία ως προς τους τομείς ευθύνης τους (ν. 4488/2017 ΦΕΚ 137 τ. Α', άρθρο 62) -Δημιουργία και συνεχής επικαιροποίηση μητρώου καταγραφής των αντίστοιχων στοιχείων στα Επιμέρους Σημεία Αναφοράς για την παρακολούθηση εφαρμογής της Σύμβασης.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.8 - σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 16 της AGENDA 2030 :

Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικού διαλόγου και συμμετοχής της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.) και των δευτεροβάθμιων (Ομοσπονδίες) και πρωτοβάθμιων οργανώσεων - μελών της, ως των πλέον αντιπροσωπευτικών οργανώσεων του εθνικού αναπηρικού κινήματος πληρούντων τη βασική προϋπόθεση του άρθρου 4.3 της Σύμβασης.

Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι όλοι οι δημόσιοι φορείς θα διαβουλεύονται σε μόνιμη και διαρκή βάση με την Ε.Σ.Α.μεΑ. και τις οργανώσεις - μέλη της για όλα τα ζητήματα που αφορούν άμεσα ή έμμεσα στα άτομα με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους, σε όλα τα επίπεδα - εθνικό, περιφερειακό, τοπικό, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4.3 της Σύμβασης και το General comment No 7, on article 4.3 and 33.3 of the Convention on the participation with persons with disabilities in the implementation and monitoring of the Convention (UN, Committee on the Rights of Persons with Disabilities).

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.9 - σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 16 της AGENDA 2030 :

Θεσμική αναγνώριση του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ. ως ερευνητικού και μελετητικού φορέα για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία - Διασφάλιση της χρηματοδότησης για την απρόσκοπτη λειτουργία του.

Το Παρατηρητήριο αποτελεί χώρο έρευνας και δράσης στο πεδίο της αναπηρίας υπό την οπτική της δικαιωματικής προσέγγισης, συμβάλλοντας στην ενδυνάμωση της θεσμικής ικανότητας της αντιπροσωπευτικότερης τριτοβάθμιας οργάνωσης του αναπηρικού κινήματος. Επιπλέον, το Παρατηρητήριο αποτελεί τον υποστηρικτικό μηχανισμό της Ε.Σ.Α.μεΑ. κατά τη συμμετοχή της στο Πλαίσιο Προαγωγής της Σύμβασης, καθώς και των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών οργανώσεων-μελών της.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.10- σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 16 της AGENDA 2030 :

Διασφάλιση της οικονομικής ανεξαρτησίας των Οργανώσεων Μελών του αναπηρικού κινήματος.

Μέσω της θέσπισης μέτρου αυτοχρηματοδότησής τους όπως ισχύει για τις οργανώσεις των πολυτέκνων και των συνταξιούχων.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 1.11- σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 10, 16 της AGENDA 2030 :

Ανάπτυξη διατομεακού μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών για την παραγωγή στελεχών εξειδικευμένων στην εφαρμογή της Σύμβασης (σχεδιασμός, παρακολούθηση/αξιολόγηση εφαρμογής, παραγωγή πολιτικών κ.λπ.)

ΑΞΟΝΑΣ 2: Παρεμβάσεις για την υλοποίηση των βασικών αρχών που διέπουν τη Σύμβαση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία (ν. 4074/2012 ΦΕΚ 88 τ.Α')**ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.1 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 5, 10, 16 της AGENDA 2030:****Για ένα πολιτικό σύστημα και κράτος μη διάκρισης και ισότητας**

Το κράτος δικαίου οφείλει να εγγυάται τη μη διάκριση και ισότητα όλων των πολιτών, την ανεμπόδιστη και ισότιμη άσκηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών τους. Η δημόσια διοίκηση και η τοπική αυτοδιοίκηση όλων των βαθμίδων, η δικαιοσύνη και όλοι οι θεσμοί της δημοκρατικής μας πολιτείας πρέπει να διασφαλίζουν την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην πολιτική και δημόσια ζωή, την ισότιμη πρόσβαση στη δικαιοσύνη, καθώς και την περιφρούρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών όλων, συμπεριλαμβανομένων και όσων βιώνουν πολλαπλή διάκριση. Τα ενδεικτικά μέτρα που προτείνονται παρακάτω στοχεύουν στη δημιουργία μιας νέας τάξης πραγμάτων για τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, συμβατής με τις απαιτήσεις της Σύμβασης.

Ενδεικτικά ειδικά μέτρα (Ε.Μ)

Ε.Μ.2.1.1: Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή

- Θεμελιώδες προαπαιτούμενο για τη συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή αποτελεί η διασφάλιση του δικαιώματος ψήφου σε όλα τα άτομα με αναπηρία, ανεξάρτητα από το είδος της αναπηρίας τους.
- Βασικές προϋποθέσεις για την άσκηση του δικαιώματος ψήφου αποτελούν:
 - άμεση κατάργηση όλων των νομικών διατάξεων που αφαιρούν τη δικαιοπρακτική ικανότητα των ατόμων με αναπηρία και συνεπώς το δικαίωμα στην ψήφο
 - η προηγούμενη διασφάλιση της πρόσβασης όλων των ατόμων με αναπηρία στις εκλογικές διαδικασίες συμπεριλαμβανομένης της ψηφοφορίας, στις εγκαταστάσεις και στο σχετικό εκλογικό υλικό
 - η τροποποίηση του Εκλογικού Κώδικα, ώστε να προβλέπει ρητά εναλλακτικούς τρόπους άσκησης του δικαιώματος ψήφου για τα άτομα με αναπηρία.
- Λήψη συγκεκριμένων μέτρων για να καταστεί δυνατή η κατά το δυνατόν αυτόνομη πολιτική και δημόσια συμμετοχή όλων των ατόμων με αναπηρία στην πολιτική και δημόσια ζωή και τη λήψη αποφάσεων.

Ε.Μ.2.1.2: Δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση στην υπηρεσία του πολίτη με αναπηρία

- Διασφάλιση της πρόσβασης των πολιτών ή/και εργαζομένων με αναπηρία στα εργαλεία ψηφιακής διακυβέρνησης όλων των βαθμίδων.
- Απόλυτη πρόσβαση όλων των ψηφιακών υπηρεσιών στα άτομα με αναπηρία, είτε ως πολίτες είτε ως εργαζόμενοι.
- Διασφάλιση της επικοινωνίας των πολιτών με αναπηρία με τη δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση και πληροφόρηση αυτών με προσβάσιμα μέσα (ανάγλυφες/μεγαλογράμματα εκτυπώσεις, κείμενα σε ηχητική μορφή, εκδόσεις easy-to-read, οπτική μορφή με διερμηνεία στη νοηματική κ.λπ.).
- Πρόβλεψη διάθεσης «ζωντανής βοήθειας» (συνοδοί, αναγνώστες, διερμηνείς νοηματικής κ.λπ.) από τις Υπηρεσίες και τους εποπτευόμενους Φορείς της δημόσιας διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης κατά τη συναλλαγή πολιτών με αναπηρία με αυτές.
- Ανάδειξη της τοπικής αυτοδιοίκησης (Περιφέρειες, Δήμοι) ως των βασικών φορέων διασφάλισης ενιαίων περιβαλλόντων ανεμπόδιστης διαβίωσης και κινητικότητας όλων των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των πολιτών με αναπηρία.

Ε.Μ.2.1.3: Ανάπτυξη για όλους

- Συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας και των αρχών της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία σε όλα τα αναπτυξιακά προγράμματα/επενδύσεις που υλοποιούνται από όλα τα επίπεδα διοίκησης, με ευρωπαϊκή (π.χ. ΕΣΠΑ) ή/και εθνική χρηματοδότηση, με στόχο τη διασφάλιση ότι αυτά θα παράγουν πρόσβαση, ένταξη και συνθήκες αυτονομίας των ατόμων με αναπηρία με βάση το Σύνταγμα, την Σύμβαση και τις λοιπές διεθνείς και εθνικές υποχρεώσεις της χώρας.
- Συμπερίληψη στο εθνικό δίκαιο των υποχρεώσεων που απορρέουν από Ευρωπαϊκές Οδηγίες και Κανονισμούς σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και υλοποίηση αυτών – Θεσμοθέτηση και εφαρμογή ευρωπαϊκών προτύπων σχετικών με την άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία σε όλους τους τομείς.

Ε.Μ.2.1.4: Δικαιοσύνη για όλους

Η δικαιοσύνη, ως θεμέλιος θεσμός της δημοκρατίας, οφείλει να διασφαλίζει την ισότιμη και κατά το δυνατόν αυτόνομη πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε αυτή, προβλέποντας

υπηρεσίες προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους, συμβατές με τις απαιτήσεις της Σύμβασης. Προς τούτο απαιτείται

- Η αναμόρφωση των ισχυόντων κωδίκων (Αστικός Κώδικας, Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, Ποινικής Δικονομίας και Διοικητικής Δικονομίας), με στόχο τη συμμόρφωση και συμβατότητά τους με τις διατάξεις της Σύμβασης

καθώς και

- Η αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου που αφορά στον περιορισμό της δικαιοπρακτικής ικανότητας και η ανάπτυξη συστήματος υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων για άτομα με αναπηρία που την έχουν ανάγκη.

Ε.Μ.2.1.5: Ανθρώπινα δικαιώματα των ομάδων ατόμων με αναπηρία που βιώνουν πολλαπλή διάκριση (γυναίκες, παιδιά, νέοι, άτομα με πολλαπλές αναπηρίες, Ρομά, μετανάστες, πρόσφυγες με αναπηρία κ.λπ.)

- Συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας και των αρχών της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία στις πολιτικές και σχέδια δράσης που αφορούν στη μη διάκριση λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, στην μεταναστευτική πολιτική, στις πολιτικές για τα παιδιά, στους νέους, στους Ρομά, στους πρόσφυγες κ.λπ., καθώς και στα προγράμματα ανθρωπιστικής και επισιτιστικής βοήθειας.
- Προώθηση συγκεκριμένων νομοθετικών ρυθμίσεων και λήψη μέτρων για την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και παιδιών με αναπηρία βάσει των απαιτήσεων της Σύμβασης.
- Θεσμοθέτηση κινήτρων για τη συμμετοχή πολιτών στην αναδοχή, στην υιοθεσία και στην επαγγελματική αποκατάσταση παιδιών με αναπηρία.
- Διασφάλιση του θεσμικού πλαισίου για την προστασία των αιτούντων άσυλο, προσφύγων και μεταναστών με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, δεδομένου ότι η Ελλάδα αποτελεί χώρα υποδοχής και πλέον φιλοξενίας ενός μεγάλου μέρους μετακινούμενων πληθυσμών. Οριζόντια συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας στην Εθνική Στρατηγική, λήψη μέτρων για την υποδοχή και φιλοξενία τους και ανεμπόδιστη πρόσβασή τους σε δομές και υπηρεσίες υγείας-πρόνοιας και εκπαίδευσης σύμφωνα με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. και την Σύμβαση.

Ε.Μ.2.1.6: Δίκαιο ασφαλιστικό σύστημα για όλους

- Σχεδιασμός και εφαρμογή ενός δίκαιου ασφαλιστικού και συνταξιοδοτικού συστήματος, το οποίο μέσω της διατήρησης ή και ενίσχυσης του εισοδήματος των ατόμων με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, θα συμβάλει στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και στη διαφύλαξη της αξιοπρέπειάς τους, όπως το άρθρο 28 της Σύμβασης επιτάσσει. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού απαιτείται:
 - Ευρεία αναμόρφωση του ν.4387/2016 (ΦΕΚ 85 τ. Α΄) με τον οποίο έχουν καταργηθεί σημαντικά δικαιώματα και παροχές στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης των ατόμων με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους και έχουν θεσπιστεί άδικες διατάξεις, όπως η διάταξη των άρθρων 7 και 27, η οποία αφορά στην αναλογική μείωση του ποσού της εθνικής σύνταξης βάσει του ποσοστού αναπηρίας του δικαιούχου.
 - Επαναφορά ευνοϊκών ρυθμίσεων, όπως επαναφορά των ρυθμίσεων της παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 3232/2004 (ΦΕΚ 48 τ. Α΄), οι οποίες αφορούν τη συνταξιοδότηση των γονέων/ συζύγων/ αδελφών που έχουν στη φροντίδα τους άτομα με βαριά αναπηρία, επαναφορά της καταβολής του ΕΚΑΣ σε όλους τους συνταξιούχους αναπηρίας, όπως ίσχυε με το άρθρο 34 του ν. 3996/2011 (ΦΕΚ 170 τ. Α΄) κ.α.
 - Αποκατάσταση των αδικιών που έχουν υποστεί οι συνταξιούχοι αναπηρίας και γήρατος του ιδιωτικού τομέα με την ψήφιση των εφαρμοστικών νόμων του 2ου μνημονίου και συγκεκριμένα με τις διατάξεις του ν. 4093/12 (ΦΕΚ 222 τ.Α΄) και του ν. 4111/2013 (ΦΕΚ 18 τ.Α΄), που επικύρωσε προηγούμενη Π.Ν.Π., και την εναρμόνισή τους με τα ισχύοντα στο δημόσιο τομέα, καθώς επίσης και αποκατάσταση των αδικιών που έχουν υποστεί οι συνταξιούχοι γήρατος γονείς ατόμων με βαριές αναπηρίες του ιδιωτικού τομέα.
 - Επικαιροποίηση και εφαρμογή του Πορίσματος της Επιτροπής του Υπουργείου Εργασίας για την ενιαιοποίηση των συντάξεων αναπηρίας, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 11, του ν.4387/2016 (ΦΕΚ 85 τ. Α΄), προκειμένου να τεθούν σε ισχύ ενιαίοι κανόνες συνταξιοδότησης και απονομής ασφαλιστικών παροχών λόγω αναπηρίας.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.2 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 1,2, 10, 11 της AGENDA 2030:**Για αυτόνομους και ανεξάρτητους πολίτες με αναπηρία**

Ως πρώτη και θεμελιώδης αρχή, στην οποία βασίζεται η Σύμβαση, αναγνωρίζει τον σεβασμό της εγγενούς αξιοπρέπειας, την ατομική αυτονομία συμπεριλαμβανομένης σε αυτήν της ελευθερίας ατομικών επιλογών και της ανεξαρτησίας των ατόμων με αναπηρία (άρθρο 3). Η διασφάλιση της ατομικής αυτονομίας παρέχει στα άτομα με αναπηρία τη δυνατότητα προσωπικών επιλογών ζωής και λήψης των δικών τους αποφάσεων με την ελάχιστη δυνατή υποστήριξη, όπου αυτό απαιτείται, ελαχιστοποιώντας παρεμβάσεις τρίτων στην ιδιωτική τους ζωή. Παράλληλα, απελευθερώνει τους οικείους τους από ένα μεγάλο μέρος της καθημερινής τους υποστήριξης, προωθώντας έτσι την ισοτιμία στις οικογενειακές σχέσεις και υποστηρίζοντας την «διαβίωση και γήρανση στο σπίτι». Ως εκ τούτου, βασική στόχευση των δημόσιων πολιτικών πρέπει να αποτελεί η διασφάλιση της αυτονομίας και ανεξαρτησίας των ατόμων με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένης της ανεξάρτητης διαβίωσης και ανεμπόδιστης κινητικότητας, καθώς και η άρση όλων των εμποδίων που δυσχεραίνουν αυτές.

Ενδεικτικά ειδικά μέτρα (Ε.Μ)*Ε.Μ 2.2.1: Ανεξάρτητη διαβίωση*

- Θεσμοθέτηση των θεσμών της Ανεξάρτητης Διαβίωσης και της Υποστηριζόμενης Ανεξάρτητης Διαβίωσης
- Σχεδιασμός και εφαρμογή Προγράμματος Αποϊδρυματοποίησης μέσω της δημιουργίας Κέντρων Ανεξάρτητης Διαβίωσης ατόμων με αναπηρία και Υποστηριζόμενης Ανεξάρτητης Διαβίωσης.
- Επιδότηση για την υλοποίηση βελτιώσεων της προσβασιμότητας της κατοικίας ατόμων με αναπηρία (ανάπτυξη προγράμματος «Διαβιώ κατ' οίκον» στα πρότυπα του προγράμματος «Εξοικονομώ κατ' οίκον»)
- Διευκόλυνση της πρόσβασης σε βοηθήματα κινητικότητας, βοηθητικού εξοπλισμού, συσκευών και τεχνολογιών ποιότητας με προσιτό κόστος για όλα τα άτομα με αναπηρία, αναθεώρηση του πλαισίου επιδότησης του κόστους αυτών - μείωση του ΦΠΑ στο χαμηλότερο συντελεστή που επιτρέπει η νομοθεσία για τα απαραίτητα βοηθήματα-εργαλεία προϊόντα και υπηρεσίες διαβίωσης των ατόμων με βαριά κινητική αναπηρία και άλλες αναπηρίες. Προκειμένου για ανασφάλιστα άτομα με αναπηρία, πρόβλεψη κάλυψης της προμήθειας βοηθημάτων κινητικότητας, βοηθητικού εξοπλισμού, συσκευών και τεχνολογιών ποιότητας από τον ΕΟΠΠΥ με χρηματοδότηση από τον ΟΠΕΚΑ.

- Θέσπιση του θεσμού του προσωπικού βοηθού για τα άτομα με βαριά κινητική ή άλλη αναπηρία - Διασφάλιση της κατάρτισης και του επαγγελματικού περιγράμματος του.
- Συμπερίληψη κόστους εκπαίδευσης/απόκτησης/συντήρησης σκύλου βοήθειας στις παροχές ΕΟΠΠΥ.

Ε.Μ.2.2.2: Κοινωνική προστασία και πρόνοια

- Διασφάλιση ενός συστήματος παροχής υπηρεσιών εντός της κοινότητας, όπως η Σύμβαση επιτάσσει, μέσω του οποίου θα υπάρχει επαρκής χρηματοδότηση για τη λειτουργία υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και επαρκής στελέχωση επιστημονικού-ιατρικού-παραϊατρικού-νοσηλευτικού προσωπικού.
- Ανάδειξη του Δήμου ως τον βασικό φορέα στήριξης ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις στην κοινότητα, μέσω λειτουργίας κοινωνικών δομών, όπως Βοήθεια στο Σπίτι, Κέντρα Ανεξάρτητης Διαβίωσης, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Ατόμων με Αναπηρία (Κ.Δ.Α.Π.μεΑ.), Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η.), Κέντρα Δημέρευσης- Ημερήσιας Φροντίδας Ατόμων με Αναπηρία (Κ.Δ.Η.Φ.Α.μεΑ.) κ.λπ.
- Ενίσχυση και ενδυνάμωση του θεσμού των Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (Σ.Υ.Δ.), προστασία και διασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών που διαμένουν στις Στέγες, ίδρυση νέων Σ.Υ.Δ. ιδίως αν όχι αποκλειστικά από τους Δήμους και από τους πιστοποιημένους φορείς παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, καθώς και διασφάλιση της ομαλής χρηματοδότησής τους.
- Μεταφορά των Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας στις Περιφέρειες, με ταυτόχρονο εκσυγχρονισμό και μετατροπή τους σε περιφερειακούς θεσμούς οργάνωσης της κοινωνικής προστασίας σε επίπεδο Περιφέρειας.
- Μεταφορά των Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.Α.μεΑ. στα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας των Περιφερειών της χώρας ή στους Δήμους που εδρεύουν, ώστε να λειτουργήσουν σύμφωνα με τους αρχικούς σκοπούς τους δηλαδή την κοινωνική ένταξη και αποκατάσταση των ατόμων με αναπηρία.
- Αξιολόγηση και επικαιροποίηση του συστήματος πιστοποίησης της αναπηρίας των ΚΕΠΑ, διοικητικά και επιστημονικά.
- Λήψη στοχευμένων μέτρων και πολιτικών για την ενίσχυση των δομών και υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας και την ισότιμη ένταξη των ατόμων με ψυχικές αναπηρίες στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Ε.Μ.2.2.3: Εισοδηματική ενίσχυση ατόμων με αναπηρία και οικογενειών τους

- Σχεδιασμός και εφαρμογή ενός φορολογικού συστήματος, το οποίο θα συμβάλει στην προστασία και ενίσχυση των εισοδημάτων των ατόμων με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, λαμβάνοντας υπόψη το πρόσθετο κόστος που απαιτείται για την κάλυψη των αναγκών αναπηρίας, μέσω συγκεκριμένων μέτρων, όπως:
 - Διατήρηση των φοροαπαλλαγών που είναι σε ισχύ για τα άτομα με αναπηρία/ χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους.
 - Απαλλαγή όλων των ατόμων με αναπηρία με ποσοστό τουλάχιστον 50% και των οικογενειών που βαρύνονται φορολογικά με άτομα με βαριά αναπηρία, από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης, από τον ΕΝΦΙΑ για την πρώτη κατοικία χωρίς εισοδηματικά κριτήρια, από τα τεκμήρια του εισοδήματος, κ.α.
 - Επαναφορά του άρθρου 18 του ν. 4172/2013 που προέβλεπε μείωση φόρου από ιατρικές δαπάνες, για τα άτομα με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους, καθώς και διεύρυνση αυτού.
- Αύξηση των επιδομάτων των ατόμων με αναπηρία, λαμβάνοντας υπόψη ότι αυξήσεις έχουν να δοθούν στα επιδόματα από την αρχή της κρίσης και επέκτασή τους σε όλες τις κατηγορίες αναπηρίας, όπως στα κωφά βαρήκοα άτομα ηλικίας 18 έως 65 ετών.

Ε.Μ.2.2.4: Προστασία των ατόμων με αναπηρία ως καταναλωτών

Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν όχι μόνο ειδικούς αλλά και γενικούς καταναλωτές, δεδομένου ότι, πέραν των ειδικών προϊόντων και υπηρεσιών που απευθύνονται κυρίως σε αυτά, χρησιμοποιούν το σύνολο των προϊόντων και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών, που καταναλώνει ο γενικός πληθυσμός. Η πρόσφατη Οδηγία (ΕΕ) 2019/882 στοχεύει σε αυξημένη διαθεσιμότητα προσβάσιμων προϊόντων και υπηρεσιών στην εσωτερική αγορά και στη βελτίωση της προσβασιμότητας των σχετικών πληροφοριών, εκτιμώντας ότι ένα περιβάλλον όπου τα προϊόντα και οι υπηρεσίες είναι περισσότερο προσβάσιμα καθιστά δυνατή μια κοινωνία με λιγότερους αποκλεισμούς και διευκολύνει την αυτόνομη διαβίωση των ατόμων με αναπηρίες, τονίζοντας επίσης ότι η ζήτηση για προσβάσιμα προϊόντα και υπηρεσίες είναι μεγάλη και ο αριθμός των ατόμων με αναπηρίες προβλέπεται ότι θα αυξηθεί σημαντικά. Για την επίτευξη των στόχων της παραπάνω Οδηγίας απαιτούνται:

- Ενδυνάμωση των ατόμων με αναπηρία ως καταναλωτών μέσω στοχευμένων δράσεων.
- Άμεση ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας (Ε.Ε.) 2019/882 σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών, με επέκταση του πεδίου

εφαρμογής της σε όλους τους τομείς ώστε να συνάδει με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία (π.χ. Νέος Οικοδομικός Κανονισμός, νομοθεσία μεταφορών κ.λπ.)

- Λήψη μέτρων για τη συμμόρφωση των κατασκευαστών/ αντιπροσώπων/ εισαγωγέων/ διανομέων και λοιπών οικονομικών φορέων που διαχειρίζονται προϊόντα, καθώς και των παρόχων υπηρεσιών με την Οδηγία 2019/882.
- Τακτικοί έλεγχοι της αγοράς βοηθημάτων κινητικότητας, βοηθητικού εξοπλισμού, συσκευών και τεχνολογιών ποιότητας από τα αρμόδια όργανα (Υπουργείο Εμπορίου, Επιτροπή Ανταγωνισμού κ.λπ.), με στόχο τη συγκράτηση του κόστους αυτών, το οποίο λόγω του χαμηλού ανταγωνισμού είναι συνήθως ιδιαίτερα υψηλό.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.3 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 3, 4, 8, 9, 11, 16 της AGENDA 2030:

Για ίσες ευκαιρίες για όλους

Ενδεικτικά ειδικά μέτρα (Ε.Μ)

Ε.Μ. 2.3.1: Εκπαίδευση

Ανάπτυξη Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη μετάβαση από τη διαχωρισμένη «ειδική αγωγή και εκπαίδευση» σε ένα «σχολείο για όλους», με επίκεντρο τον μαθητή, ένα σχολείο ικανό να ανταποκρίνεται θετικά στην ποικιλομορφία του μαθητικού πληθυσμού συμπεριλαμβανομένων και των μαθητών με αναπηρία, αφαιρώντας όλα τα εμπόδια που δυσχεραίνουν την πρόσβαση σε ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση. Το εθνικό σχέδιο δράσης θα καθορίζει εθνικές προτεραιότητες και άξονες δράσεων, για τον μετασχηματισμό του εκπαιδευτικού συστήματος σε όλα τα επίπεδα, σε επίπεδο νομοθεσίας και πολιτικών, σε επίπεδο κουλτούρας, σε επίπεδο εκπαιδευτικών περιβαλλόντων και εκπαιδευτικών πρακτικών, ώστε να μεταβούμε σταδιακά σε μια συμπεριληπτική εκπαίδευση, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς.

Βασικοί πυλώνες του σχεδίου οφείλουν να είναι:

- η εξασφάλιση δωρεάν ποιοτικής προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά με αναπηρία με ρητή απαγόρευση του αποκλεισμού τους από το γενικό εκπαιδευτικό σύστημα,
- η καθολική προσβασιμότητα των σχολείων, του εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού και των διδακτικών μεθόδων (για εξατομικευμένη διδασκαλία) και διαδικασιών,
- η εξασφάλιση της παροχής των εύλογων προσαρμογών (περιλαμβανομένης της μεταφοράς των μαθητών)

- η ενίσχυση της παρεχόμενης γενικής και ειδικής υποστήριξης των μαθητών με αναπηρία εντός του γενικού σχολείου,
- η εκπαίδευση, κατάρτιση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται στις διαφοροποιημένες ανάγκες όλων των μαθητών, ειδικότερα των μαθητών με αναπηρία,
- η διασφάλιση της πρόσβασης στη γενική τριτοβάθμια εκπαίδευση, στην τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση, στην εκπαίδευση ενηλίκων και στη δια βίου μάθηση, χωρίς διάκριση και σε ίση βάση με τους άλλους.

Για την υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, θα πρέπει να διασφαλιστεί σημαντική αύξηση της χρηματοδότησης για την συμπεριληπτική εκπαίδευση από μόνιμες και σταθερές πηγές.

Παράλληλα αναγκαία κρίνεται η υλοποίηση των παρακάτω μέτρων:

- Εκπόνηση στοχευμένων προγραμμάτων Διά Βίου Μάθησης με ιδιαίτερη έμφαση στα άτομα με αναπηρία που βιώνουν πολλαπλές διακρίσεις (π.χ. σε νέους και νέες, γυναίκες, μετανάστες, πρόσφυγες με αναπηρία κ.λπ.).
- Θεσμική εκπροσώπηση της Ε.Σ.Α.μεΑ. στο Διοικητικό Συμβούλιο του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων & Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.), καθώς και του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.).

Ε.Μ.2.3.2: Εργασία και απασχόληση

Εφαρμογή μιας εθνικής στρατηγικής για την απασχόληση και επαγγελματική κατάρτιση των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις με μετρήσιμους και ελέγξιμους στόχους, η οποία να θέτει τις προϋποθέσεις για τη μετάβαση από τον αποκλεισμό τους στην πλήρη και ισότιμη συμμετοχή τους στον κόσμο της εργασίας, ως παραγωγικοί και ενεργοί πολίτες όπως το Σύνταγμα της χώρας και το άρθρο 27 της Σύμβασης επιτάσσουν. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού απαιτείται:

- Συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές, μέτρα και προγράμματα απασχόλησης και κατάρτισης και βελτίωση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία των φυσικών και ηλεκτρονικών υπηρεσιών του Ο.Α.Ε.Δ. Στην κατεύθυνση αυτή δύναται να συμβάλλει η θεσμική εκπροσώπηση της Ε.Σ.Α.μεΑ. στο Δ.Σ. του Ο.Α.Ε.Δ. και η επαναλειτουργία της Εθνικής Επιτροπής Απασχόλησης.
- Αναμόρφωση και εκσυγχρονισμός των θετικών μέτρων δράσης που η ελληνική Πολιτεία έχει θεσπίσει για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στον κόσμο της εργασίας, τα οποία στην πράξη έχουν καταστεί ανενεργά

(π.χ. αναμόρφωση εθνικού συστήματος ποσόστωσης ν.2643/1998 ΦΕΚ 220 τ.Α') και η θέσπιση νέων (π.χ. υποστηριζόμενη απασχόληση).

- Ανάπτυξη προγραμμάτων και παρεμβάσεων κατάρτισης επιστημόνων με αναπηρία σε θέματα προώθησης, συμβουλευτικής, υποστήριξης κ.λπ. των ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση αλλά και στον εργασιακό χώρο, με διάθεση των στελεχών αυτών στις Ομοσπονδίες ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, μελών της Ε.Σ.Αμε.Α, ώστε να διαμορφώνουν εξειδικευμένα και στοχευμένα προγράμματα εργασιακής ένταξης υποστηρίζοντας το έργο των φορέων αυτών. Ειδική στόχευση για τη συμμετοχή στον κόσμο της εργασίας των νέων με αναπηρία, των γυναικών, των Ρομά, των προσφύγων, των μεταναστών.
- Άρση του συνόλου των αντικινήτρων που εμποδίζουν την συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στον κόσμο της εργασίας (π.χ. πλήρη αποσύνδεση της επιδοματικής πολιτικής από την απασχόληση) και θέσπιση ενός σύγχρονου συστήματος κινήτρων (π.χ. επιδοτήσεις, φοροαπαλλαγές σε εργοδότες κ.λπ.), που να διευκολύνει την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στη μισθωτή εργασία στον ιδιωτικό τομέα, στην αυτο-απασχόληση, την επιχειρηματικότητα και την κοινωνική επιχειρηματικότητα.
- Ενίσχυση του ρόλου του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας, με στόχο την πλήρη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης και των εύλογων προσαρμογών.

Ε.Μ.2.3.3: Υγεία

- Συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας και της χρόνιας πάθησης σε όλες τις δημόσιες πολιτικές για την υγεία, για τη διασφάλιση άσκησης του κοινωνικού δικαιώματος στην υγεία και τη διασφάλιση της καθολικής πρόσβασης των πολιτών με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις σε αποτελεσματικές παροχές υγείας, μέσω του εθνικού συστήματος υγείας, δημόσιου χαρακτήρα, σε ίση βάση με τους υπόλοιπους πολίτες.
- Σχεδιασμός πολιτικών για την υγεία και δημιουργία των απαραίτητων υποδομών για την οργάνωση και τη λειτουργία ενός συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας για όλους τους πολίτες, στην αιχμή των ιατροτεχνολογικών εξελίξεων, μέσω των οποίων τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις θα απολαμβάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας για την αύξηση της λειτουργικότητας και αυτονομίας τους.
- Διασφάλιση του δημόσιου χαρακτήρα του Εθνικού Συστήματος Υγείας και εκσυγχρονισμός του.

- Θεσμικές παρεμβάσεις, όπως:
 - Άμεση κατάργηση της στρέβλωσης εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις από διορισμένους, κληρωτούς και δοτούς, δήθεν εκπροσώπους. Πρακτική που εφάρμοσε κατά το πλέον αντιδημοκρατικό, αντιθεσμικό και αντι-αντιπροσωπευτικό τρόπο η απελθούσα πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Υγείας. Οι εκπρόσωποι των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις στα θεσμικά όργανα του Υπουργείου Υγείας πρέπει να διέπονται από το ασυμβίβαστο οποιασδήποτε οικονομικής ή άλλης σχέσης με προμηθευτές η παρόχους του τομέα της υγείας.
 - Συμμετοχή της Ε.Σ.Α.μεΑ και των Οργανώσεων Μελών της σε όλους τους Φορείς Σχεδιασμού και Εφαρμογής πολιτικών για την υγεία: ΚΕΣΥ, ΕΟΦ, Εθνική Επιτροπή Δεοντολογίας του ΕΟΦ, Επιτροπή Αξιολόγησης και Αποζημίωσης Φαρμάκων Ανθρώπινης Χρήσης, Επιτροπή Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ληπτών Υπηρεσιών Υγείας, Ειδική Επιτροπή Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές κ.α.
 - Σύσταση Διεύθυνσης Χρονίων Παθήσεων στο Υπουργείο Υγείας, καθώς και δημιουργία ειδικού δικτύου παρακολούθησης χρονίων παθήσεων.
 - Σύσταση Διεύθυνσης Αποκατάστασης στο Υπουργείο Υγείας και δημιουργία Δικτύου Μονάδων Αποκατάστασης με αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών τους και εκσυγχρονισμό του Εθνικού Κέντρου Αποκατάστασης.
 - Πλήρης αναμόρφωση και αναδιοργάνωση του συστήματος μεταμοσχεύσεων και δωρεάς οργάνων.
 - Δημιουργία πλαισίου προώθησης προγραμμάτων πρώιμης διάγνωσης - έγκαιρης παρέμβασης ως βασικό άξονα αποτελεσματικότερης και ουσιαστικότερης αποκατάστασης και κοινωνικής ένταξης του ατόμου.
 - Ενίσχυση του ρόλου του οικογενειακού γιατρού και της ομάδας των επαγγελματιών υγείας που τον πλαισιώνει σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, ώστε να αποτελεί τον καθοριστικό θεσμό διαχείρισης, παραπομπής, παρακολούθησης της υγείας και αποκατάστασης των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις σε επίπεδο τοπικής φροντίδας.
 - Δημιουργία πλαισίου για την θεσμική κατοχύρωση και ανάπτυξη παροχής ολοκληρωμένων υπηρεσιών υγείας στην κατ' οίκον φροντίδα και νοσηλεία και ολοκλήρωση του Ατομικού Ηλεκτρονικού Φακέλου Υγείας και της Ηλεκτρονικής Κάρτας Υγείας του Πολίτη.

- Σχεδιασμός και ανάπτυξη πολιτικών και προγραμμάτων για την πρόληψη και διαχείριση της γηριατρικής ευπάθειας στη μέση και τρίτη ηλικία για την πρόληψη των αναπηριών και δευτερογενών επιπτώσεων σε άτομα με χρόνιες παθήσεις.
- Κατάρτιση οργανογράμματος και κανονισμού λειτουργίας του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. για την εξασφάλιση της σωστής εφαρμογής των παρεχόμενων υπηρεσιών του.
- Βελτίωση της προσβασιμότητας υποδομών και σήμανσης, υπηρεσιών και εξοπλισμών των δημόσιων νοσοκομείων και δομών υγείας. Προσβάσιμα δωμάτια και τουαλέτες σε κάθε κλινική, κάθε νοσοκομείου.
- Αξιοποίηση και συμμετοχή των συλλογικών φορέων των ατόμων με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους στα θεσμοθετημένα δίκτυα αγωγής υγείας και πρόληψης, προκειμένου να ενισχυθεί ο ρόλος τους για την πρόληψη και διαχείριση της αναπηρίας σε τοπικό επίπεδο.

Ε.Μ.2.3.4: Πολιτική προστασία

Σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, τα άτομα με αναπηρία διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο ή πλήττονται δυσανάλογα σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό. Κατά τη διάρκεια καταστροφών το περιβάλλον μεταβάλλεται, τα δίκτυα κοινωνικής υποστήριξης μπορεί να διαταραχθούν, τα άτομα με αναπηρία είναι πιθανόν να αντιμετωπίσουν νέα φυσικά εμπόδια, εμπόδια στην επικοινωνία και πληροφόρηση και άλλα εμπόδια που θα δυσχεράνουν την αποτελεσματική αντίδρασή τους και τη χρήση των προσφερόμενων υπηρεσιών αποκλείοντας τα ουσιαστικά από μέτρα εκκένωσης, αντίδρασης και αποκατάστασης. Από την άλλη η κλιματική αλλαγή και η ανθρώπινη εξέλιξη καθιστούν ολοένα και συχνότερες τις φυσικές, τεχνολογικές και άλλες καταστροφές.

Ως εκ τούτου απαιτείται ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη στοχευμένων πολιτικών και δράσεων, εξειδικευμένων ανάλογα με τον τύπο της κάθε αναπηρίας, τόσο σε επίπεδο προληπτικής ενημέρωσης και ανάπτυξης μεθόδων ειδοποίησης προσβάσιμων στα άτομα με αναπηρία, όσο και στο επίπεδο προστασίας και υποστήριξης των ατόμων αυτών σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης καθώς και η βελτίωση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία του Ευρωπαϊκού Αριθμού Έκτακτης Ανάγκης 112.

Ε.Μ.2.3.5: Έρευνα και νέες τεχνολογίες

Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να παρέχουν στα άτομα με αναπηρία τη δυνατότητα υπέρβασης των εμποδίων που παρεμποδίζουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία, σε ίση βάση με τους άλλους, και άρα να υποστηρίξουν την κοινωνική τους ένταξη και την ανεμπόδιστη άσκηση των ανθρωπίνων και κοινωνικών τους

δικαιωμάτων. Παράλληλα, η ανάπτυξη της έρευνας στο αντίστοιχο πεδίο οδηγεί στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και ανάπτυξη με ισχυρά στοιχεία καινοτομίας.

Για το λόγο αυτό είναι αναγκαία τα παρακάτω:

- Προώθηση της έρευνας νέων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνιών, για τη δημιουργία νέων εργαλείων (βοηθημάτων, συσκευών και υποβοηθητικών τεχνολογιών) που θα υποστηρίξουν την αυτονομία των ατόμων με αναπηρία όλων των κατηγοριών σε συνθήκες καθημερινότητας αλλά και καταστάσεις κινδύνου.
- Λήψη μέτρων για τη συμμόρφωση της έρευνας νέων προϊόντων και υπηρεσιών της τεχνολογίας, πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών ώστε να είναι συμβατά με την Οδηγία (ΕΕ) 2019/882 σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών.
- Άμεση ενσωμάτωση της εν λόγω οδηγίας στο εθνικό δίκαιο με επέκταση του πεδίου εφαρμογής της, ικανοποιώντας τις απαιτήσεις του Συντάγματος της χώρας άρθρο 21, παρ. 6 και της Σύμβασης άρθρο 9.
- Θεσμική εκπροσώπηση της Ε.Σ.Α.μεΑ. στο Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας και Τεχνολογίας.

Ε.Μ.2.3.6: Προσβάσιμες μορφές επικοινωνίας και πληροφόρησης

Η ισότιμη συμμετοχή και ένταξη των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις δραστηριότητες προϋποθέτει την διασφάλιση δυνατότητας ανεμπόδιστης επικοινωνίας και συνεχούς και έγκυρης πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένης της πληροφόρησης δια της ηλεκτρονικής οδού, γεγονός που οδηγεί μονοσήμαντα στην προσαρμογή όλων των τρόπων και μέσων επικοινωνίας και πληροφόρησης στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Ενδεικτικά προς τούτο απαιτείται:

- Ενίσχυση της χρηματοδότησης του Προγράμματος Διερμηνείας στη νοηματική γλώσσα που υλοποιεί η Ομοσπονδία Κωφών Ελλάδος για τις επικοινωνιακές ανάγκες των Κωφών-Βαρήκων.
- Δημιουργία πανεπιστημιακού τμήματος που θα προσφέρει εκπαίδευση στην ελληνική νοηματική γλώσσα, την ιστορία, τον πολιτισμό και την ανθρωπολογία της κοινότητας κωφών.
- Λήψη μέτρων από όλους τους φορείς του ιδιωτικού τομέα που συναλλάσσονται με κοινό για την παροχή πληροφοριών και διασφάλιση επικοινωνίας με πολίτες

με αναπηρία σε προσβάσιμες μορφές (διερμηνεία στη νοηματική/ χρήση υπότιτλων, ανάγλυφες ή/και μεγαλογράμματες εκδόσεις, εκδόσεις σε γραφή braille, κείμενα σε ηχητική μορφή, κείμενα σε μορφή easy-to-read κ.λπ.).

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.4 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 11, 12 της AGENDA 2030:

Για μια προσβάσιμη σε όλους κοινωνία βιώσιμη σε βάθος χρόνου

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Σύμβασης, για να μπορέσουν τα άτομα με αναπηρία να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, απαιτείται η διασφάλιση της πρόσβασής τους, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, στα μέσα μεταφοράς, στην πληροφορία και στις επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων και των τεχνολογιών και συστημάτων πληροφορίας και επικοινωνιών και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές.

Ενδεικτικά ειδικά μέτρα (Ε.Μ.)

Ε.Μ.2.4.1: Προσβάσιμο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, μεταφορές, υπηρεσίες και αγαθά

- Λήψη συγκεκριμένων μέτρων σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 26 του υφιστάμενου Νέου Οικοδομικού Κανονισμού (Ν. 4067/2012 ΦΕΚ 79 τ.Α'), ιδίως της διάταξης για την υποχρέωση διασφάλισης προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία μέχρι το 2020 όλων των υφιστάμενων κτιρίων με τις συγκεκριμένες χρήσεις που αναφέρει ο νόμος.
- Έκδοση προδιαγραφών για τη σύνταξη μελέτης προσβασιμότητας.
- Επικαιροποίηση/συμπλήρωση των άρθρων 26 και 27 του Νέου Οικοδομικού Κανονισμού (Ν. 4067/2012 ΦΕΚ 79 τ.Α') σχετικά με τις ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρία και εμποδιζόμενων ατόμων, του Κτιριοδομικού Κανονισμού (Απόφαση 3046/304/ 1989 Φ.Ε.Κ. 59 τ.Δ' όπως συμπληρώθηκε με την Απόφαση 49977/3068/1989 ΦΕΚ-535 τ.Β') και την επικαιροποίηση και εναρμόνιση των Οδηγιών Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος «Σχεδιάζοντας για Όλους», με τις απαιτήσεις του Συντάγματος και της Διεθνούς Σύμβασης.
- Ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία νεότερων εθνικών και ευρωπαϊκών προτύπων σχετικών με την προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία
- Εκπόνηση Επιχειρησιακού Σχεδίου για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας των υποδομών, οχημάτων και παντός τύπου εξοπλισμών (στάσεις, εκδοτήρια εισιτηρίων, infokiosks κ.λπ.) σε όλη την μεταφορική αλυσίδα (επίγεια, εναέρια, θαλάσσια).

- Συμμόρφωση των δημοσίων συμβάσεων προμηθειών με το εθνικό πρότυπο ΕΛΟΤ 1439: 2013 "Όργανισμοί φιλικόι προς τους πολίτες με αναπηρίες - απαιτήσεις και συστάσεις" και την Οδηγία (ΕΕ) 2019/882 της 17ης Απριλίου 2019 σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών.
- Συμπερίληψη της προσβασιμότητας των κτιρίων ως πρόσθετης παραμέτρου που θα εξετάζεται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή στο πλαίσιο των απογραφών κτιρίων.

Ε.Μ.2.4.2: Άρση εμποδίων κινητικότητας ατόμων με αναπηρία

- Συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές και προγράμματα για την κινητικότητα και την αστική κινητικότητα, καθώς και την οδική ασφάλεια.
- Διασφάλιση της καθολικής πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα γενικότερα, σε όλα τα δημόσια μεταφορικά συστήματα της χώρας, σταθερής ή μη τροχιάς, αστικά και υπεραστικά (συμπεριλαμβανομένων των ΤΑΧΙ και των υπεραστικών μεταφορών ΚΤΕΛ) - Ανάπτυξη ειδικής δημόσιας υπηρεσίας εξυπηρέτησης ειδικών περιπτώσεων ατόμων με αναπηρία, που θα λειτουργεί 7ημέρες /εβδομάδα και 24 ώρες/ημέρα.
- Αναμόρφωση του πλαισίου χορήγησης αδειών οδήγησης σε οδηγούς με αναπηρία - Ίδρυση νέων κέντρων εξέτασης υποψηφίων οδηγών, τύπου ΗΝΙΟΧΟΣ, στην Περιφέρεια.
- Αναθεώρηση του συστήματος εκπτώσεων/απαλλαγών των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις κατά τις μετακινήσεις τους
- Θεσμοθέτηση μόνιμης Επιτροπής Προσβασιμότητας στον Τομέα Μεταφορών του Υπουργείου Μεταφορών και Υποδομών με τη συμμετοχή εκπροσώπων της Ε.Σ.Α.μεΑ.

Ε.Μ.2.4.3: Ενεργοποίηση Κεντρικής και Περιφερειακών Επιτροπών προσβασιμότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος - Σύσταση Επιτροπών προσβασιμότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος σε επίπεδο Δήμου.

Ε.Μ. 2.4.4: Ψηφιακή προσβασιμότητα

Η ψηφιακή διακυβέρνηση στη χώρα, οφείλει να είναι διαθέσιμη και προσβάσιμη στο σύνολο των πολιτών χωρίς εκπτώσεις και περιορισμούς. Η ψηφιακή διακυβέρνηση οφείλει να διασφαλίζει ότι όλα τα άτομα με αναπηρία μπορούν να απολαμβάνουν τις υπηρεσίες με

ίσο τρόπο όπως όλοι οι πολίτες. Η μη διασφάλιση των παραπάνω συνιστά δυσμενή μεταχείριση κατά ευθεία παράβαση του Συντάγματος και της Σύμβασης.

- Διασφάλιση της προσβασιμότητας των διαδικτυακών τόπων και εφαρμογών των Υπηρεσιών του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα - Άμεση εφαρμογή του ν.4591/2019 (ΦΕΚ 19 τ. Α') για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα και την Απόφαση με Αριθ. ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989 (ΦΕΚ 1301 τ. Β').
- Επέκταση του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 2 του παραπάνω ν.4591/2019 (ΦΕΚ 19 τ. Α'), προκειμένου να συμπεριληφθεί σε αυτό το σύνολο των ιστοτόπων και εφαρμογών για φορητές συσκευές τόσο του ιδιωτικού τομέα που χρησιμοποιούν καθημερινά τα άτομα με αναπηρία όσο και των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων που διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ενημέρωσή τους - Παροχή της απαιτούμενης προς την Ε.Σ.Α.μεΑ. υποστήριξης, προκειμένου να παρέχει τη γνωμοδότηση που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 8 του εν λόγω νόμου μέσω του καθορισμού αυτής στην προβλεπόμενη στην παρ. 4 του άρθρου 8 του ίδιου νόμου Κοινή Υπουργική Απόφαση.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.5 - σχετικός ΣΤΟΧΟΣ 10 της AGENDA 2030:

Για ισότιμη πρόσβαση και συμμετοχή των πολιτών με αναπηρία στον πολιτισμό, στον τουρισμό και στον αθλητισμό.

Ενδεικτικά ειδικά μέτρα (Ε.Μ.)

Ε.Μ.2.5.1: Πολιτισμός για όλους

- Συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας σε κάθε πολιτιστική πολιτική, διαδικασία, δράση, μέτρο και πρόγραμμα, με στόχο τη διασφάλιση του ανθρώπινου δικαιώματος των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις στην πλήρη και ισότιμη συμμετοχή τους ως κοινού, ως εργαζόμενων και ως δημιουργών-καλλιτεχνών (όπως το άρθρο 30 της Σύμβασης και η παρ. 1 του άρθρου 62 του ν.4488/2017 ΦΕΚ 137 τ.Α' επιτάσσουν):
 1. στην πολιτιστική κληρονομιά (π.χ. ανεμπόδιση πρόσβαση στους χώρους πολιτισμού και δημιουργία τμημάτων αφής, στο πολιτιστικό/εκπαιδευτικό υλικό, στις πολιτιστικές -φυσικές και ηλεκτρονικές- υπηρεσίες),
 2. στον σύγχρονο πολιτισμό (π.χ. λήψη μέτρων για την ανάπτυξη και αξιοποίηση του δημιουργικού, καλλιτεχνικού και διανοητικού δυναμικού των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις),
 3. στις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες (π.χ. άρση εμποδίων, θέσπιση κινήτρων για την συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις στον τομέα αυτό).

- Προβολή των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία μέσα από τους χώρους πολιτισμού (π.χ. μουσεία) με στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων και ανισοτήτων που λειτουργούν και αναπαράγονται στην κουλτούρα της καθημερινής ζωής σε βάρος τους, συμβάλλοντας στη δημιουργία μια πιο συνεκτικής και δημοκρατικής κοινωνίας.

Ε.Μ.2.5.2: Τουρισμός για όλους

- Συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας σε κάθε τουριστική πολιτική, διαδικασία, δράση, μέτρο και πρόγραμμα, με στόχο την ικανοποίηση των απαιτήσεων της Σύμβασης (άρθρο 30) καθώς και της αυξανόμενης ζήτησης για πρόσβαση στον τουρισμό των ατόμων με αναπηρία και άλλων ομάδων με παρόμοιες ανάγκες, όπως επιτάσσει η Σύμβαση (ηλικιωμένοι, οικογένειες με μικρά παιδιά κ.λπ.)
- Θέσπιση ισχυρού νομοθετικού πλαισίου για την εφαρμογή των αρχών του «Τουρισμού για Όλους» ως βάσης για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη κάθε είδους τουριστικής πολιτικής και δραστηριότητας, δεδομένου ότι ο «Τουρισμός για όλους» αποτελεί πλέον μεγάλη επιχειρηματική ευκαιρία και πρόκληση ως το μέσον, με το οποίο η τουριστική βιομηχανία μπορεί να διατηρήσει και να αναπτύξει την ποιότητα, τη βιωσιμότητα και την ανταγωνιστικότητά της, διευρύνοντας τους πελάτες της, επιμηκύνοντας τις τουριστικές περιόδους και αυξάνοντας τα έσοδά της, ενώ παράλληλα, η κοινωνία στο σύνολό της επωφελείται με νέες ευκαιρίες απασχόλησης, περισσότερα φορολογικά έσοδα και ένα προσβάσιμο περιβάλλον τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους επισκέπτες των περιοχών.
- Προώθηση της διατομεακής συνεργασίας (τουρισμός, μεταφορές, πολιτισμός, εμπόριο κ.λπ.) για την ανάπτυξη συνεργιών σχετικών με την διασφάλιση καθολικής προσβασιμότητας των αντίστοιχων υποδομών και υπηρεσιών, συστημάτων πληροφόρησης, κρατήσεων και επικοινωνίας.
- Συστηματική καταγραφή/ διαρκή επικαιροποίηση και προβολή των προσφερόμενων προσβάσιμων υποδομών και υπηρεσιών τουριστικού ενδιαφέροντος σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, κατά τρόπο προσβάσιμο στα άτομα με αναπηρία.
- Συμπερίληψη στα προγράμματα σπουδών των Σχολών Τουριστικών Επαγγελματιών, όλων των βαθμίδων, υποχρεωτικού μαθήματος για την εξυπηρέτηση/συναλλαγή με άτομα με αναπηρία.

Ε.Μ.2.5.3.: Αθλητισμός για όλους

- Συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις πολιτικές, διαδικασίες και προγράμματα που αφορούν στον αθλητισμό, όπως η Σύμβαση επιτάσσει (άρθρο 30) με συνεχή διαβούλευση και

συνεργασία με την Ε.Σ.Α.μεΑ. ως τη μόνη τριτοβάθμια οργάνωση του αναπηρικού κινήματος, την Ελληνική Παραολυμπιακή Επιτροπή και την Αθλητική Ομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, με στόχο:

- Την προώθηση της ενεργούς πρόσβασης και συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στις αθλητικές, ελεύθερου χρόνου κ.λπ. συναφείς δραστηριότητες αντίστοιχων φορέων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
- Την υποστήριξη του αθλητισμού των ατόμων με αναπηρία, παρέχοντας αθλητική προετοιμασία στους αθλητές με αναπηρία ίδιας ποιότητας με εκείνη των άλλων συμμετεχόντων.
- Τη διασφάλιση της προσβασιμότητας των αθλητικών υποδομών και υπηρεσιών στα άτομα με αναπηρία, με όποια ιδιότητα και αν αυτά συμμετέχουν στις αθλητικές δραστηριότητες (θεατές/επισκέπτες, αθλητές, δημοσιογράφοι, επίσημοι, εργαζόμενοι κ.λπ), καθώς και των σχετικών συστημάτων πληροφόρησης και επικοινωνίας.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ (Ε.Σ.) 2.6 - σχετικοί ΣΤΟΧΟΙ 5, 10 της AGENDA 2030:

Για μια κοινωνία με σεβασμό στην ανθρώπινη ποικιλομορφία

Η Σύμβαση αναγνωρίζει την αναπηρία ως μέρος της ανθρώπινης ποικιλομορφίας (άρθρο 3.δ) καθώς και τις πολύτιμες, υφιστάμενες και πιθανές, συνεισφορές από τα άτομα με αναπηρίες στη γενική ευημερία και ποικιλομορφία των κοινοτήτων τους (προοίμιο, σημείο μ). Οι ανάγκες των ατόμων με αναπηρία αναγνωρίζονται έτσι ως αναπόσπαστο μέρος της κοινωνικής και οικονομικής τάξης και όχι ως κάτι το «διαίτερο» ή «ειδικό». Με βάση αυτή την αντίληψη, πέρα από την άρση των κοινωνικών εμποδίων που οδηγούν σε διακρίσεις και ανισότητες, πρέπει να υποστηρίζεται και η υιοθέτηση μέτρων για την αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών που στιγματίζουν και περιθωριοποιούν τα άτομα με αναπηρία.

Ενδεικτικά ειδικά μέτρα (Ε.Μ.)

Ε.Μ.2.6.1: Εμπέδωση της αρχής ότι η αναπηρία είναι η έκφραση της ανθρώπινης ποικιλομορφίας

- Ανάπτυξη προγραμμάτων για την διάδοση στην ελληνική κοινωνία, με έμφαση στη μαθητική κοινότητα, των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και την καταπολέμηση αρνητικών στερεοτύπων, προκαταλήψεων καθώς και επιβλαβών πρακτικών που σχετίζονται με τα άτομα με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που βασίζονται στο φύλο και την ηλικία, σε όλους τους τομείς της ζωής.
- Προώθηση της συνειδητοποίησης των δυνατοτήτων συμβολής των ατόμων με αναπηρίες στην οικονομία και στην ανάπτυξη, ιδιαίτερα σε τομείς όπως τεχνολογία, τουρισμός,

βιομηχανία, επενδύσεις κ.α. με στόχο την επέκταση του πεδίου δραστηριοποίησης επιχειρηματιών, την προσέλκυση νέων αγορών κ.λπ.

- Υποχρεωτική εισαγωγή της διάστασης της αναπηρίας και της προσβασιμότητας στην εκπαίδευση/κατάρτιση όλων των επαγγελματιών, των οποίων η δραστηριότητα αφορά άμεσα ή έμμεσα στα άτομα με αναπηρία (π.χ. αστυνομικοί, πυροσβέστες, επαγγελματίες τομέα μεταφορών/ τουρισμού/ πολιτισμού/ εστίασης κ.λπ.) με στόχο τη διευκόλυνση της συναλλαγής με τα άτομα με αναπηρία.
- Θεσμική και πρακτική καταπολέμηση της στερεοτυπικής αντίληψης, η οποία εκφέρεται ακόμη και σήμερα από πολιτικούς, δημοσιογράφους και άλλους ότι τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις είναι παθητικοί αποδέκτες προνοιακών και συμπонετικών πολιτικών, καταναλωτές δημοσίων πόρων, σε αντιδιαστολή με την πραγματικότητα, η οποία συμπυκνείται στο γεγονός ότι αυτή η ομάδα του πληθυσμού είναι διαχρονικό θύμα εκούσιων και ακούσιων πολιτικών, διακρίσεων, αποκλεισμού και στοχοποίησης.

Ε.Μ.2.6.2: Μ.Μ.Ε. και αναπηρία

- Θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων, έτσι ώστε τα Μ.Μ.Ε. να παρουσιάζουν/αναφέρονται στην αναπηρία και στα άτομα με αναπηρία κατά τρόπο συμβατό με τους σκοπούς της Σύμβασης.
- Διασφάλιση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στις υπηρεσίες των παρόχων υπηρεσιών μέσω μαζικής ενημέρωσης και επικοινωνίας βάσει της Απόφασης 3586/2018 (ΦΕΚ 5491 τ.Β').
- Δημιουργία Υπηρεσίας στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (Ε.Σ.Ρ.) για τη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας στο σχεδιασμό των εκπομπών, διαφημίσεων κ.λπ. των Μ.Μ.Ε., ιδιωτικών και δημοσίων και για τη κατάρτιση και εφαρμογή κωδίκων δεοντολογίας στην προβολή θεμάτων αναπηρίας.
- Η Ε.Ρ.Τ. να καταστεί πλήρως προσβάσιμη, πλουραλιστική, κοιτίδα πολιτισμού και αντικειμενικής ενημέρωσης για όλους και όλες. Ως δημόσιος φορέας ραδιοτηλεόρασης, χρηματοδοτούμενος από τους Έλληνες πολίτες, δηλαδή και από τα άτομα με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους, με εκπαιδευτικό μεταξύ άλλων ρόλο, η Ε.Ρ.Τ. πρέπει και οφείλει να παρουσιάζει την Αναπηρία ως μέρος της ανθρώπινης ποικιλομορφίας, προωθώντας στην εξάλειψη του στίγματος και της διάκρισης λόγω αναπηρίας (άρθρο 1 της Σύμβασης και άρθρο 8 της Γνώμης της Επιτροπής της 17.12.2016 για την «Αφύπνιση της Κοινωνίας», για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία). Παράλληλα οφείλει να διασφαλίζει την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στις υποδομές όλων των σταθμών και ιστοτόπων της, σε όλα της τα προγράμματα καθώς και στο παραγόμενο περιεχόμενο και προϊόν.

Προς τούτο αναγκαία κρίνονται:

- η υλοποίηση από την Ε.Ρ.Τ., σε συνεργασία με την Ε.Σ.Α.μεΑ., ενημέρωσης του δημοσιογραφικού δυναμικού της για θέματα Αναπηρίας (θεματολογία, ορολογία κ.λπ.), σύμφωνα με παλαιότερη απόφαση του Δ.Σ. της Ε.Ρ.Τ.,
- η διάθεση από την Ε.Ρ.Τ. μόνιμων διερμηνέων νοηματικής καθώς και προγράμματος υποτιτλισμού για να διασφαλίζεται η διαρκής ενημέρωση των κωφών πολιτών,
- η παραγωγή και προβολή από την Ε.Ρ.Τ. σε συνεργασία με την Ε.Σ.Α.μεΑ. στοχευμένων ενημερωτικών εκπομπών και προγραμμάτων απευθυνόμενων στα άτομα με αναπηρία.
- Η συμμετοχή εκπροσώπου της ΕΣΑμεΑ στο Δ.Σ. της ΕΡΤ ή άλλο επιτελικό όργανο αυτής.